

самовпевненістю, самопідтримкою, самопомогою, самоорганізованістю, самоефективністю, самототожністю (О. Шевцова, 2018).

Зважаючи на складну структурно-функціональну будову аутопсихологічної компетентності майбутніх фахівців соціономічних професій, вбачається важливим виокремити та врахувати при її формуванні в закладах вищої освіти психологічні особливості й акмеологічні умови становлення і розвитку кожного окремого компонента й елементів аутопсихологічної компетентності особистості.

Ключовими психолого-акмеологічними умовами розвитку аутопсихологічної компетентності майбутніх фахівців соціономічної сфери на етапі професійної підготовки вважаємо:

- застосування в освітньому процесі акмеологічних технологій з психорозвивальним потенціалом, таких як співробітницької, проектної, інформаційно освітньої, проблемно-пошукової, психолого-розвивальної, тренінгової тощо;

- включення в прикладні програми розвитку аутопсихологічної компетентності як обов'язкових складових наступні змістовно-функціональні блоки: діагностичний, інформаційно-смісловий, розвивальний, проєктивний, прогностичний;

- широке використання механізмів рефлексії та саморефлексії в технологіях, техніках і прийомах розвитку аутопсихологічної компетентності, зокрема формування рефлексивних умінь через аналіз типових проблемних ситуацій (кейс-метод), використання прийомів інтерактивного навчання, рефлексивні задачі, моделювання професійних ситуацій тощо;

- підвищення рівня професійної самосвідомості майбутніх фахівців через самоусвідомлення професійних прагнень і перспектив, високу диференційованість уявлення про себе як суб'єкта професійної діяльності, контруентність образу «Я-професіонал», набуття навичок самоаналізу і саморозуміння, підвищення самоінтересу, самоповаги й самоприйняття, зростання професійної самооцінки, інтернальний локус контролю в професійній діяльності, розвиток умінь і навичок саморегуляції та самоконтролю.

Отже, розвиток аутопсихологічної компетентності майбутніх фахівців професій соціономічного спрямування в умовах закладу вищої освіти потребує системного комплексного підходу, врахування її складної структурно-функціональної будови та розуміння феноменології основних компонентів, виокремлення психолого-акмеологічних засад набуття студентами високого рівня аутопсихологічної компетентності, а також зреалізованості прикладних програм, розроблених на основі визначених засад і спрямованих на зростання професійної самосвідомості, рефлексивності, професійно-особистісної самоідентифікації й самоздійснення.

Шерман Михайло,

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри інформатики, програмної інженерії
та економічної кібернетики,
Херсонський державний університет, м. Херсон;*

Попова Галина,

*завідувач лабораторії інноваційних технологій,
Херсонська державна морська академія, м. Херсон;*

Юрженко Альона,

*начальник відділу з міжнародних зв'язків,
Херсонська державна морська академія, м. Херсон*

КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У ВИЩІЙ МОРСЬКІЙ ОСВІТІ

The article describes the importance of sustainable development, including maritime industry. It lists sequence of events essential for sustainable development concept. The conclusion is that the sustainable maritime development depends on knowledge of the marine environment and access to it through knowledge and maritime training.

XXI століття ознаменувалося загостренням ризиків нестійкого розвитку цивілізації та збільшенням перешкод порушення біосферної рівноваги. За перші двадцять років теперішнього століття у світі сталося понад 4 тисяч стихійних лих, у яких постраждала понад третина населення Землі.

В епоху глобалізації відбувається суттєва переорієнтація цінностей світової цивілізації. Набуває розвитку феномен вибуху цифрових технологій, наслідком чого є стрімкий розвиток ІКТ та зменшення уваги до гуманітарної і культурної складової життя людини. Це призводить до порушення рівноваги у життєдіяльності суспільства. А вчені вказують на появу нового етапу розвитку цивілізації – еколого-інформаційної цивілізації.

Концепція сталого розвитку є одним із сучасних напрямів наукового пошуку в XXI столітті. Але в силу відсутності єдиного розуміння поняття «сталий розвиток» концепція до цього часу залишається не розробленою. У 1987 році комісія ООН з навколишнього середовища та розвитку в доповіді «Наше загальне майбутнє» визначила ключову ідею сталого розвитку як розвитку, за яким задовольняються потреби сучасного покоління без шкоди для можливості майбутніх поколінь забезпечувати свої особисті потреби.

Міжнародна морська організація (ММО) теж повторила цю ініціативу, наголошуючи на тому, що прийняття такої концепції може сприяти розширенню усвідомлення необхідності сталого морського розвитку та для координації морської політики у всьому світі (World Maritime Day, 2013). Сталий розвиток сприймається міжнародною спільнотою як орієнтир і мета стійкого розвитку для розширення можливостей у вирішенні проблем навколишнього середовища та людського фактора.

Філософи дають наступні визначення сталого розвитку: це творча еволюція системи, за якої ніякі перетворення всередині системи, ніякі зовнішні фактори не можуть вивести її зі стану динамічної рівноваги (Мантатова, 2017); форма надій на черговий «технологічний прорив», що буде сприяти гармонізації відносин між людиною та природою, а також переходу до ноосферного типу існування людини та природи (Чучукалова, 2011); термін «сталий розвиток» можливо вважати ідентичним терміну «коеволюція людини та біосфери», що бере свій початок в працях В.І. Вернадського та К.Е. Цюлковського й переносить акцент на навколишнє середовище (Кузина, 2009).

Звернення до філософських тлумачень дозволяє синтезувати нове визначення «сталого розвитку», заснованого на сучасній концепції розвитку світової цивілізації. Суспільство стоїть на порозі п'ятої промислової революції, коли конвергенція людини і технологій призведе до появи нових наукових і світоглядних підходів з перспективою розвитку в третьому тисячолітті. Розвиток завжди пов'язаний із ростом, тому вкрай необхідним є визначення, чи сприяє такий ріст побудові стійкого майбутнього в інформаційному суспільстві. Становлення нового етапу розвитку цивілізації повинно враховувати всі нові форми трансформації суспільства: глобальну, регіональну, еколого-інформаційну та інформаційно-віртуальну як складових ноосферогенезу. Саме такий підхід буде мати синтезуючу позитивну роль у створенні загальної теорії стійкого розвитку (Куйбарь, 2011).

На всесвітній конференції ЮНЕСКО з освіти в місті Аїті-Наґої (Японія) в 2014 році була прийнята декларація, яка закликала до термінових дій щодо зміцнення освіти в інтересах стійкого розвитку та розширення його охоплення. Наслідком цього в 2015 році світові лідери у штаб-квартирі ООН проголосили 17 цілей стійкого розвитку, де 4 цілі – забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання протягом усього життя для всіх.

Учені створюють модель сталого розвитку на концептуально-теоретичному рівні, і наступним етапом саме освіта буде формувати сферу свідомості людей. Отже, як влучно зазначає А.Д. Урсал, освіта сталого розвитку є не тільки передумовою досягнення сталого розвитку, але і його пріоритетним засобом. А майбутня освіта сталого розвитку буде мати системно-випереджувальний характер, виконуючи функцію підготовки людини до випереджальних дій в умовах глобальної антропо-екологічної кризи та виходу із неї на шляху переходу до сталого розвитку. Під поняттям випереджальна ми розуміємо процес еволюціонування та просування до кращого. Сучасні дослідники ставлять на перше місце інтелектуально-духовні та раціонально-інформаційні фактори й ресурси, які не мають обмежень, на відміну від матеріальних та природних, і є запорукою для виживання та подальшого розвитку цивілізації (Урсул, 2017).

Як зазначають сучасні вітчизняні та зарубіжні вчені, інформатизація та віртуалізація діяльності людини знімають фактично всі обмеження, всі константи та орієнтири поведінки, які супроводжували людину на шляху розвитку цивілізації, наслідком чого є втрата орієнтирів. І саме освіта може стати двигуном змін із формування та екологізації свідомості, інформованості та міжнародної співпраці з орієнтації змісту та форм освіти на наше загальне стійке майбутнє.

Стрімкий розвиток інформації є головним стимулом трансформації освіти, оновлення її змісту та форм, методів та технологій, підвищення ефективності та доступності якісної освіти. Перехід до інформаційної моделі суспільства робить необхідним становлення такого типу освіти, що розширює свої масштаби у світовому освітньому просторі, стирає межі та змінює звичні норми. І в той же час саме інформаційні потоки та дії з ними у планетарному масштабі можуть стати факторами ризику, призвести до катастрофи. Сучасне суспільство визнає, що інформація – це найголовніший стратегічний ресурс, який є безмежним, а використання інформації, навпаки, приводить до збільшення обсягів цих ресурсів.

Однак існує суперечність, коли суспільство вже занурене в інформаційну еру, а свідомість більшість залишилась на часі індустріальної епохи. Як влучно зазначив академік Н.Н. Моїсєєв «Людство підійшло до порогу, за яким потрібна і нова моральність, і нові знання, і новий менталітет, і нова система цінностей». Учений формує чіткий «екологічний імператив»: «Те, що було допустимо в минулому, вже неприпустимо сьогодні» (Дзятковська, 2015). Тому вкрай необхідним є становлення такої системи освіти, де інформаційна культура буде сприяти розвитку інформаційної свідомості, що надасть можливим побудувати належну систему кібербезпеки як на рівні держави, так і в особистісному плані. У проблемі формування відповідальності людини за життя на планеті центральними є її якісні характеристики, оскільки вони формують цілісність світогляду особистості, розвитку самостійного, критичного мислення. Праці вітчизняних учених (К.Д. Ушинського, Л.С. Виготського, В.В. Давидова, С.Л. Рубінштейна, В.Р. Ільченко, А.С. Асмолова, Д.Н. Кавтарадзе, М.Н. Скаткіна) визначають необхідність створення нової якості освіти, що буде конструювати нові педагогічні інструменти, здатні забезпечити цивілізаційну трансформацію, побудову картини світу стійкого розвитку, як основи нового світогляду та стійкого образу життя.

Згідно зі Стратегією Європейської економічної комісії ООН з освіти, для стійкого розвитку найголовнішим є сформувати в людей компетентності самоосвіти та самоідентифікації, працювати в команді, навчити жити разом та вчитися змінювати себе та навколишнє середовище. Всі ці компетентності неможливо сформувати без розвиненого системного мислення, що визначає єдність розгляду в будь-якій діяльності економічної, соціальної та екологічної складової, минулого, теперішнього та майбутнього, особистого та глобального, моралі і права.

Характерними рисами ноосферно-інформаційної (випереджальної) моделі освіти визначають: глобалізацію, неперервність, особистісну спрямованість, збільшення

різноманіття освітніх стандартів та спеціальностей, використання дистанційної освіти, мережеву взаємодію (Гапонюк, 2010).

ММО підтримує глобальні стандарти сталого розвитку – безпеку та охорону навколишнього середовища, які мають велике значення для морського транспорту. ММО розробила свої стандарти, які спираються на економічну, соціальну і екологічну стійкість, де безпеку судноплавства є головним пріоритетом. На симпозіумі з нагоди Всесвітнього дня моря, 26 вересня 2013 р. Генеральний секретар ММО Коджи Секімідзу зазначив, що світова економіка не може існувати без судноплавства, судноплавство буде грати центральну роль, якщо світ хоче домогтися сталого розвитку. У глобальному ринку морської торгівлі судноплавство є однією з головних ланок різномасштабних транспортних процесів у структурі морської транспортної індустрії. Акцентом в морській галузі проходить думка, що майбутнє залежить від компетентних морських фахівців, і важливу роль в цьому повинні взяти на себе ЗВО і науково-дослідні центри морської освіти. Вони мають потенціал впровадити нові інноваційні та цифрові методи навчання.

У доповіді з морської стійкості наголошується, що освіта і навчання в країнах, які розвиваються, мають вирішальне значення для стійкої системи морських перевезень (World Maritime Day, 2013). Все це спонукає до модернізації професійної підготовки морських фахівців із використанням сучасних інформаційних технологій, серед яких виділяються дистанційні технології, технології доповненої та віртуальної реальності. Для студентів в епоху інформаційного суспільства важливим засобом спілкування стає Інтернет-простір. Інтернет-середовище виконує важливі функції в процесі соціалізації молоді – інформативну, регулятивну, виховну, пізнавальну, соціально-комунікативну; створює можливість для пошуку відповідних референтних груп та задоволення потреби в самореалізації молоді. Пануюча сьогодні епоха Web 2.0, епоха інтерактивних веб-ресурсів та спільнот, яка дозволяє користувачу стати активним учасником процесів їх поширення, обговорення та розробки, а також створення індивідуальних навчальних та соціальних просторів, що контролюється навіть з мобільного телефону, не може залишити незмінним систему викладання в закладах вищої морської освіти на рівні статичних веб-ресурсів, що дозволяє тільки читання їх з комп'ютера і не дає можливості комунікації або взаємодії. Теоретично обґрунтована модель мережевої організації профільного навчання в освітньому окрузі перебуває у процесі широкого впровадження і надалі буде вдосконалюватися, змінюватися в тому чи іншому концепті, як і основоположні методологічні складники стануть предметом перспективних досліджень, що знайдуть своє втілення у педагогічній науці і практиці.

*Шинельова Олена,
викладач,*

*Барський гуманітарно-педагогічний коледж
імені Михайла Грушевського, м. Бар*

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ДО ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

The article is devoted to the question of forming of professional abilities of future music masters in a pedagogical college. The conditions and methodological orientations of instrumental-performing training of future music teachers are also revealed.

Специфіка професійної компетентності вчителя музичного мистецтва, якою студенти оволодівають у процесі фахової підготовки, у тому числі й на індивідуальних заняттях з інструментально-виконавської діяльності (зокрема, на заняттях з основного